

KEPPI JA PORKKANA

Valtiosektorin tiedote 4/2009

Sisältö

- 1 Kohti uutta vuotta
- 2 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos aloitti irtisanomisten kulttuurin valtiolla
- 2 Valtion henkilöstöpoliittiset periaatteet organisaation muutostilanteissa
- 3 ALKU-hanke
- 3 Työtaisteluvalmius nousee
- 4 Yliopistoneuvottelut kriittisessä vaiheessa
- 4 Valtioneuvoston palkkausjärjestelmä kariutui
- 4 Samapalkkaerä

PÄÄKIRJOITUS

Kohti uutta vuotta

Valtiosektorilla vuosi on vaihtumassa varsin poikkeuksellisissa merkeissä. Vuoden vaihteessa tapahtuu merkittäviä muutoksia kun vanhat alueelliset valtion virastot lakkaavat ja uudet aluehallintovirasto AVI:t ja elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus ELY:t aloittavat toimintansa. Myös yliopistojen siirtymisen pois valtion sektorin piiristä on iso muutos monella tapaa. Meneillään on myös tuottavuusohjelman toteuttaminen ja uhan alla on lukuisten määräraikaisten tehtävien jatkuminen. Samaan aikaan on käynnistymässä virka- ja työehtosopimuskierron, jota käydään poikkeuksellisessa taloudellisessa tilanteessa ja melkoisessa epävarmuudessa tulevaisuuden suhteen.

Kaikki valtion neuvotteluosapuolet tietävät, että vaikka kansantalous kääntäytyisikin yks kaks kasvuun, tulee valtiontaloudessa olemaan vielä pitkään suuria vaikeuksia saada tasapaino menojen ja tulojen välille. On siis selvää, että valtiotyönantajalla on tavoitteena mahdollisimman matalan korotustason sopimus.

Tästä huolimatta eivät JUKO:laiset järjestöt ole tarttuneet työnantajan syksyn mittaan tekemiin esityksiin siirtää jo sovittuja korotuksia tai neuvotella lomarahoihin kohdistuvista säästötoimista. Näkemys on se, että edelleenkin on paljon sellaisia tärkeitä tavoitteita, joista voidaan matalienkin korotusten aikana neuvotella ja sopia. Näitä tavoitteita ollaan JUKO:n valtion neuvottelukunnassa ja muissa eri yhteyksissä syyskauden aikana käsitelty ja priorisoitu. Varsinaiset neuvottelut tullaan kuitenkin käymään vasta ensi vuoden puolella ja vuoden ensimmäinen Keppi- porkkana-lehti tulee keskittymään neuvotteluasioihin.

Jatkuvat muutokset, säästöavoitteet ja resurssien vähentäminen töiden samalla lisääntyessä kuormittavat henkilöstöä kovasti. Siksi on tärkeää, että korostetaan henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin liittyviä asioita neuvottelutavoitteen asetettaessa. Muutoin joudutaan jo lähitulevaisuudessa jokaisesta tehdystä säästötoimesta maksamaan monikertainen hinta sairastuneiden, uupuneiden ja

ennenaikaisesti eläköityneiden toimenhaltijoiden muodossa.

Kulunut vuosi on ollut myös luottamusmiehille ja järjestöjen aktiiveille todella työteliäs. Esimerkiksi pelkästään alku-hankkeen lukuisat työryhmät eri tasoilla ovat työllistäneet satoja liittojen luottamustehtävissä toimivia. Heille kaikille erityiset kiitokset tästä vuodesta!

Edessä on joulun ja vuoden vaihteen pyhät, joista toivottavasti kaikki voivat nauttia rauhallisissa ja voimia keräävissä merkeissä. Sytytetään siis paljon tuikkivia kynttilöitä!

Arja Varis
edunvalvontapäällikkö
Ympäristöasian-
tuntijoiden keskusliitto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos aloitti irtisanomisten kulttuurin valtiolla

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL perustettiin vuoden 2009 alussa yhdistämällä Kansanterveyslaitos ja Stakes. Sosiaali- ja terveysministerin mukaan säästöjä ei tavoiteltu, eikä irtisanomisia pitänyt tulla. Ei tullut heti yhdistyessä, vaan syksyllä, kun toiminta oli vakiintumassa organisoitumisvaiheen jälkeen.

THL:n budjettia leikattiin noin 2,4 m€. Uusiin tehtäviin ei saatu täyttä rahoitusta, kustannukset olivat nousseet ja maksullinen toiminta oli vähentynyt (osa kiellettiin fuusion yhteydessä, osa menetetttiin valtionhallinnon sisäisessä kilpailutuksessa, joka tosin on uudelleen meneillään). Johdon mukaan talouden saaminen tasapainoon vaati 5,6 m€ säästöjä (110

työntekijää), eli yli kymmenen prosenttia budjettihenkilöstöstä.

YT-neuvottelujen jälkeen irtisanottavien määrä oli vielä 81 työntekijää, mikä oli järjestöille edelleen suuri pettymys. Syntyy kymmeniä surullisia kohtaloita. Lisäksi määräaikaisia tehtäviä lopetetaan. Säästöjä saatiin myös eläköitymisten ja osa-aikaistamisten kautta sekä toimintamäärärahoista. Lomautuksia ei hyväksyty osaksi säästötoimia.

Fuusiolla tavoiteltiin yhteistyötä entisen KTL:n ja Stakesin välille, mitä irtisanomiset ja säästöt tuskin edistävät. Irtisanomiset heikentävät ilmapiiiriä, luottamusta ja jaksamista ja todennäköisesti tehokkuutta. Se, että investoidaan miljoonia fuusioon ja sitten fuusion kuluja

pienemmän rahasumman vuoksi pilataan sen onnistuminen, on täysin vastuutonta valtion varojen käyttöä.

Viimeistään nyt olisi ymmärrettävä, että valtion toimintaa ei voi kurjistaa loputtomiin ja antaa uusia tehtäviä vuodesta toiseen ilman lisärahoitusta. Olisi myös arvioitava kriittisemmin, onko kaikkien organisaatioiden myllertäminen todellakin järkevää? Mitä muutokset maksavat ja mitkä ovat riskit? Uudistusten hyötyjä liioitellaan ja riskejä vähätellään. Hyödyt tulevat yleensä pitkällä aikaviiveellä ja pitkään tehokkuus on heikompaa.

On huolestuttavaa, että valtio aloitti irtisanomisten kulttuurin. Valtio heikentää työnantajakuvaansa voimakkaasti. Kun luottamus palvelussuhteen pysyvyyteen on romutettu, miten valtiolle tästä eteenpäin houkutellessa työntekijöitä?

Timo Sinervo

luottamusmies

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Valtion henkilöstöpoliittiset periaatteet organisaation muutostilanteissa

Ensisijainen tavoite on, että se toimintayksikön palveluksessa oleva henkilöstö, jonka tehtäviä muutos koskee ja jolle on tarjottavissa tehtäviä uudessa tai siirtyvässä organisaatiossa, siirtyy tämän organisaation palvelukseen.

Jos henkilö ei siirry, hänelle etsitään samanlaisia tai vastaavia tehtäviä ao. toimintayksikössä tai muussa saman hallinnonalan toimintayksikössä.

Jollei samalla hallinnonallalla ole tarjottavissa työtä tai jollei työ ole samalla työssäkäyntialueella, etsitään työtä toisen hallinnonalan toimintayksiköstä samalla työssäkäyntialueella.

Valtion virkamieslain 27 § rajoittaa irtisanomisoikeutta viraston tai yksikön lakatessa tai tehtävien olennaisesti ja pysyvästi vähetessä. Lain 32 § velvoittaa viraston työvoimaa tarvitessaan tarjoamaan tehtävää tai virkaa ensisijassa entisille, muusta kuin virkamiehestä johtuvasta syytä irtisanotuille ja kelpoisuusvaatimukset täyttävälle virkamiehille 24 kk:n ajan irtisanomisajan päättymisestä. ■

Kirsi Venäläinen

lakimies, VT

Suomen Lakimiesliitto

*Keppi
ja Porkkana
toivottaa*

ALKU-hanke

Uudet aluehallintoviranomaiset eli aluehallintovirastot (AVI:t) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY:t) aloittavat toimintansa 1.1.2010. Samalla se tarkoittaa sitä, että lääninhallitukset, tiepiirit, työ- ja elinkeinokeskukset, työsuojelupiirit, alueelliset ympäristökeskukset ja ympäristölupavirastot lakkaavat. Uudistusta koskevat lait on vahvistettu ja lukuisten keskustason työryhmien työ on loppusuoralla. Sen sijaan varsinaiset sopimusneuvottelut ovat vasta alkumetreillä.

Palkkausjärjestelmä-neuvottelut

Voimaanpanolain mukaan uusiin virastoihin siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteensa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä euromääräisen palkkansa. Viimeksi mainittu tarkoittaa sitä, että voimassa olevia virka- ja työeh-

tosopimuksia, kuten palkkausjärjestelmä-sopimuksia, ei enää noudateta. Hallintovaliokunta on kuitenkin mietinnössään 13/2009 pitänyt välttämättömänä sitä, että hallitus huolehtii omalta osaltaan henkilöstöjärjestöjen kanssa käytävillä neuvotteluilla siitä, että uudistetussa valtion aluehallinnossa on käytettävissä asianmukaiset palkkausjärjestelmät mahdollisimman pian ja ainakin vuoden 2011 alusta lukien. JUKO pitää valiokunnan asettamaa aikataulua hyvänä tavoitteena. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että JUKO olisi valmis tekemään huonon UPJ-sopimuksen edellä mainitussa aikataulussa.

Palkkausjärjestelmän valmistelutyö on organisoitu siten, että ohjausryhmässä JUKOn edustajina on päätoiminen PLM Tapio Suvanto ja PLM Erkki Lehtimäki. Ohjausryhmän alaisessa suunnitteluryhmässä JUKOa edustaa PLM Pekka Liimainen ja PLM Helena Sundberg. JUKOssa

on UPJ-asioihin keskittyvä taustaryhmä, joka koostuu eri hallinnonaloja/virastoja edustavista luottamusmiehistä ja liittojen asiamiehistä.

Yhteiseksi palkkausjärjestelmäksi on valittu Palkkavaaka-järjestelmä. Lakkaavista virastoista valitaan työntäjän ja luottamusmiesten toimesta riittävä määrä tyypillisiä toimenkuvia, jotka paalutetaan. Hankkeen piirissä on 5900 henkilötyövuotta (AVI:t/1500 ja ELY:t/4400) ja järjestäytyneitä akavalaisia on noin 2300. Tehtävien paaluttaminen ja niiden asettaminen oikealle tasolle suhteessa toisiinsa on haastava ja erittäin työläs urakka. Ajankohtaista tietoa saat neuvottelujen etenemisestä omalta luottamusmieheltäsi. ■

Tarja Niemelä
Neuvottelija/lakimies
JUKO ry

Työtaisteluvalmius nousee

Vaikka VES päättyy 31.1.2010, eivät varsinaiset neuvottelut uudesta sopimuksesta ole vielä alkaneet. Syksyllä työnantaja tosin astui esiin esittäen nykyisen sopimuksen viimeisestä yleiskorotuksesta tai seuraavista lomarahoihin luopumista. Palkansaajajärjestöt torjuivat tietysti ehdotukset.

Koska emme ole valmiita sopimushuononnuksiin emmekä nollalinjaankaan, tarvitsevat neuvottelijamme tuekseen entistä vahvemman taustan. Järjestövalmiuden ylläpito on tärkeä osa neuvottelutoimintaa ja nykyisessä tilanteessa sen nostaminen täyteen valmiuteen on enemmän kuin tarpeen. Työtaistelu on ammattijärjestöjen laillinen painostuskeino työnantajaa kohtaan. Siihen ryhdytään vain, mikäli asetettuja tavoitteita ei

muutoin voida saavuttaa tai ulkopuolisten toimenpiteet pakottavat järjestövoiman käyttämiseen jäsenten työmarkkina-aseman turvaamiseksi.

Valtion keskuslakkotoimikunta on kuluneen vuoden aikana rakentanut paikallisia lakko-organisaatioita ja kouluttanut paikallisia lakkopäälliköitä. Ohjeistukset sekä paikalliselle että keskustasolle on päivitetty ja viestintäsuunnitelma valmistettu. Loppusyksystä aloitettiin tarkan työtaistelusuunnitelman teko, joka valmistuu hyvissä ajoin ennen sopimuksen päättymistä. Tällä hetkellä kartoitamme virastoittain jukolaisten työtehtäviä selvittääksemme mahdollisesta lakosta aiheutuvat muutokset virastojen toiminnassa. Nämä tiedot tarvitsemme lakko-suunnitelmaa ja -varoitusta varten.

JUKO pyrkii aina sopimukseen neuvotellen. Jos tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, voi syntyä tilanteita, joissa joudutaan turvautumaan järjestövoiman käyttämiseen. Tällöin on jäsenten oikeus ja velvollisuus astua tukemaan neuvotteluja konkreettisesti. Lakkovalmiutemme on nostettu niin korkealla, että pystymme vastaamaan tähän haasteeseen. ■

Arja Laine
asiamies SVAL
Valtion keskuslakkotoimikunnan
puheenjohtaja

hyvää Joulua ja onnellista Uutta Vuotta.

Yliopistoneuvottelut kriittisessä vaiheessa

Vuoden vaihteessa aloittavien uusi-muotoisten yliopistojen työehtosopimuksista on käyty syksyn ajan neuvotteluja. Neuvotteluissa pyritään saamaan yliopistokenttään sopimuskonaisuus, joka korvaa valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen ja muut keskustason sopimukset sekä sopimuksen palkkausjärjestelmästä. Työntekijöiden tavoite on säilyttää vähintään nykyinen sopimusturva. Myös työnantaja pyrkii valtakunnalliseen sopimiseen ja kattavaan sopimuskokonaisuuteen.

Joulukuun puolivälin lähestyessä merkittävä osa työnantajan esityksistä sopimusluonnoksiksi on vielä valmistumatta. Varsinainen neuvottelutoiminta on siis pääosin vielä lähtökuopissa, mikä vaikeuttaa tavoiteltua sopimukseen pääsyä ennen vuoden vaihdetta. Prosessin aikana on myös ilmennyt, että työnantajalla on huomattavia toiveita sopimusturvan

muutoksiksi, vaikka aiemmin on annettu ymmärtää muuta.

Jos sopimukseen ei ajoissa päästä, vai-
kutukset näkyvät ensimmäisenä luot-
tamusmiestoiminnassa ja työsuojelun
yhteistyössä. Ns. siirtyvillä työntekijöillä
työsopimukseen on kirjattu valtion so-
pimusten ehtojen noudattaminen tam-
mikuun 2010 ajan. Uusien työsuhteiden
osalta työsuopimuslomakkeet eivät ole
yhtenäisiä, joten tilanne niiden osalta on
epävarmempi.

Lisätietoja neuvottelutilanteesta saa
omasta liitosta ja yliopistojen luottamus-
miehiltä sekä Koulutettujen neuvotte-
lujärjestö JUKO ry:n sivuilta: www.juko.fi ■

Jari Lehto
toiminnanjohtaja
Luonnontieteiden Akateemisten Liitto LAL

Valtioneuvoston palkkausjärjestelmä kariutui

Neuvottelut valtioneuvoston palkkausjärjestelmästä päättyivät marraskuun alussa tuloksettomina. Syynä olivat sopimusluonnoksen selkeät heikennykset aikaisemmin tehtyjen palkkausjärjestelmäsovimusten pohjana olevaan ns. mallisopimukseen verrattuna. Palkkojen alentaminen työnantajan yksipuolisoin toimenpitein olisi tullut nykyisissä sopimuksissa sovittua menettelyä helpommaksi. Arviointiryhmän tilalle olisi tullut seurantar ryhmä, jonka asema olisi ollut selvästi nykyisiä arviointiryhmiä heikompi. Esillä olleet palkkataulukotkaan eivät olleet hyväksyttävissä. Takuupalkkaisten määrä olisi ollut aivan liian suuri, lähes 50 % henkilöstöstä. ■

Samapalkkaerä

Voimassa olevan valtion virka- ja työehtosopimuksen allekirjoituspöytäkirjassa sovittiin 1.2.2010 toteutettavasta 0,2 % samapalkkaerästä, joka on tarkoitus suunnata palkantarkistuksiin tasa-arvon parantamiseksi. Neuvottelut samapalkkaerän tarkemmasta toteutuksesta ovat vielä kesken. ■

Kati Virtanen
asiamies, Suomen Lakimiesliitto

Vastaava toimittaja: Suomen Lakimiesliitto, Kati Virtanen, p. 09 8561 0346, kati.virtanen@lakimiesliitto.fi
Toimitus: Suomen Lakimiesliitto, Alekski Henttonen
Osoitteenmuutokset: Jäsenliitto

LIITTOJEN VALTIOSEKTORIN ASIAMIEHET:

Agronomiliitto

Mari Raininko, asiamies
Puh. (09) 2511 1642, 040 901 1642
mari.raininko@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

Akavan Erityisalajat

Kalevi Juntunen, asiamies
puh. 0201 235 351, 040 582 2780
kalevi.juntunen@akavanerityisalajat.fi
www.akavanerityisalajat.fi

Driftingsenjörsförbundet i Finland, DIFF

Nina Norrman, t.f. verksamhetledare
tel. (09) 4767 7346, 040 594 8977
nina.norrman@diff.fi
www.diff.fi

Luonnontieteiden akateemisten liitto LAL

Jari Lehto, toiminnanjohtaja
puh. (09) 2511 1661, 0400 667 045
jari.lehto@luonnontieteilijat.fi
www.luonnontieteilijat.fi

Metsänhoitajaliitto

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomiliitto SEFE

Johanna Hämäläinen, asiamies
puh. 0201 299 289, 050 370 4456
johanna.hamalainen@sefe.fi
www.sefe.fi

Suomen Lakimiesliitto

Kati Virtanen, asiamies
puh. (09) 8561 0346
kati.virtanen@lakimiesliitto.fi
www.lakimiesliitto.fi

Suomen Psykologiliitto

Riitta Saikkonen-Heinonen, pääsihteeri
puh. (09) 6122 9177, 040 579 1513
riitta.saikkonen@psyli.fi
www.psyli.fi

Suomen Valtiotieteilijöiden Liitto SVAL

Arja Laine, asiamies
puh. (09) 6850 8020
arja.laine@sval.fi
www.sval.fi

Tekniikan Akateemisten Liitto TEK

Pia Hiltunen, asiamies
puh. (09) 2291 2223
pia.hiltunen@tek.fi
www.tek.fi

Tradenomiliitto TRAL

Esa Schön, johtava lakimies
puh. 020 155 8808
esa.schon@tradenomiliitto.fi
www.tradenomiliitto.fi

Uusi Insinööriiliitto UIL

Juha Särkkä, julkisen sektorin asiamies
puh. 0201 801 843
juha.sarkka@uil.fi
www.uil.fi

Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto YKL

Arja Varis, edunvalvontapäällikkö
puh. (09) 622 68510, 0400 488 516
arja.varis@ykl.fi
www.ykl.fi